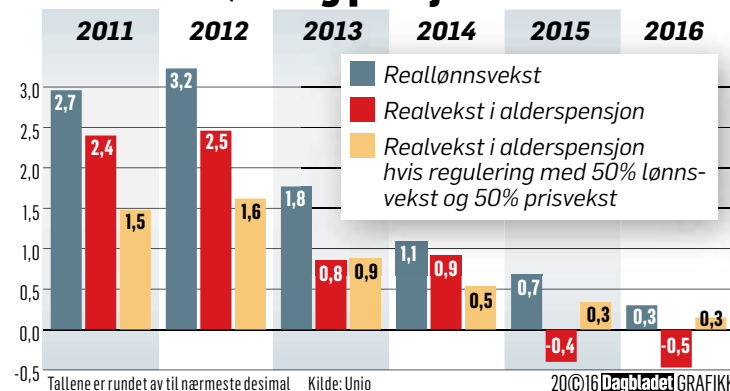

Realvekst i lønn og pensjon 2011-2016

PENSJON

Tekst: MERETE LANSEND
mel@dagbladet.no

Med samme lønnsvekst i 2016 som i 2015 vil realinntekten bli redusert med 1500 kroner i år, ifølge beregninger fra fagforbundet Unio.

Når reallønnen er så lav som den var i fjor og trolig vil bli i år, får pensjonistene redusert reallønsvekst og lavere kjøpekraft. Hvis vi skal unngå dette, må pensjonene reguleres på en annen måte, mener Erik Orskaug, sjeføkonom i Unio.

Den beste løsningen ville vært om det ble innført en sikringsmekanisme mot at alderspensjonistene fikk nedgang i realinntekten i et enkelt år, mener han.

Krever endring

En annen løsning er å innføre regjeringens opprinnelige reguleringsforslag for pensjonsreformen trådte i kraft: Alderspensjonene reguleres med halvparten av lønnsveksten og halvparten av konsumprisveksten.

Det er ikke tvil om at det opprinnelige reguleringsforslaget for alderspensjonene med 50 prosent av prisveksten og 50 prosent av lønnsveksten ville gitt en bedre inntektsutvikling for alderspensjonistene i år og i fjor, sier sjeføkonomen.

På den annen side har dagens regler i perioden fra pensjonsreformen ble innført gitt en høyere realinntektsvekst for alderspensjonistene.

En pensjon på 300 000 kroner før pensjonsreformen ble innført i 2011 vil i år ligge på 317 600 kroner, 2200 kroner mer enn om reguleringen hadde vært 50 prosent pris og 50 prosent lønn, sier Orskaug.

I trygdeoppjøret i fjor krevde Unio og flere andre fagforeninger en forsikring mot at pensjonistene ikke fikk en nedgang i realinntekt i år med lav lønnsvekst for lønnstakere.

Regjeringen avviste i fjor å innføre en sikringsmekanisme. Samtidig ville regjeringen ha en gjennomgang av reglene, der formålet var å unngå en utvikling over flere pågående år der pensjonistene får redusert kjøpekraft. Nå er vi jo nettopp i en slik situasjon der pensjonistene i to etterfølgende år får redusert kjøpekraft. Da må regjeringen komme med en løsning i årets trygdeoppgjør som bøter på dette, sier Orskaug.

Da reguleringsbestemmelse

for løpende utbetalte alderspensjoner ble innført i 2011, var lønnsveksten vesentlig høyere enn den er nå. Men man burde tenkt på hva som skjer med pensjonene når lønnsveksten går nedover og nærmer seg de nivåene som er vanlig i andre land rundt oss. Mange har trodd at det gikk en grense ved null, men lovteksten er klar, sier Dag Jørgen Hveem, høyskolelektor ved Handelshøyskolen BI.

Ikke først i køen

En lovendring for å sikre pensjonistene mot reallønnsnedgang står neppe øverst på regjeringens prioriteringsliste, tror Hveem.

Alderspensjonen utgjør over 200 milliarder kroner – en sjettedel – av statsbudsjettets utgiftsside. I dagens situasjon på arbeidsmarkedet er det mye som krever økte bevilgninger framover. Jeg tror ikke dette står først i køen, ikke minst nå som man har økt grunnpensjonen for gifte og samboende, sier han.

Underregulering av løpende utbetalte alderspensjoner var ment å skulle stimulere folk til å stå lenger i jobb, fastslår Hveem.

Pensjonsbeholdningen blir oppregulert med lønnsveksten. Det er først når du tar ut pensjon at underreguleringen skjer, sier han.

I beste fall kan man håpe på at de med lavest pensjon i noen grad blir kompensert, tror BI-professoren.

Den dårlige lønnsutviklingen kan fortsatt i noen år framover. For en minstepensjonist utgjør underreguleringen lite i absolutte kroner, men over tid blir det penger av det. Dette er en

gruppe som allerede strever med å betale strømregninga og andre utgifter. Det kan ende med at flere vil søke sosialhjelp og bostøtte framover, sier Hveem.

Dyrere for bedriftene

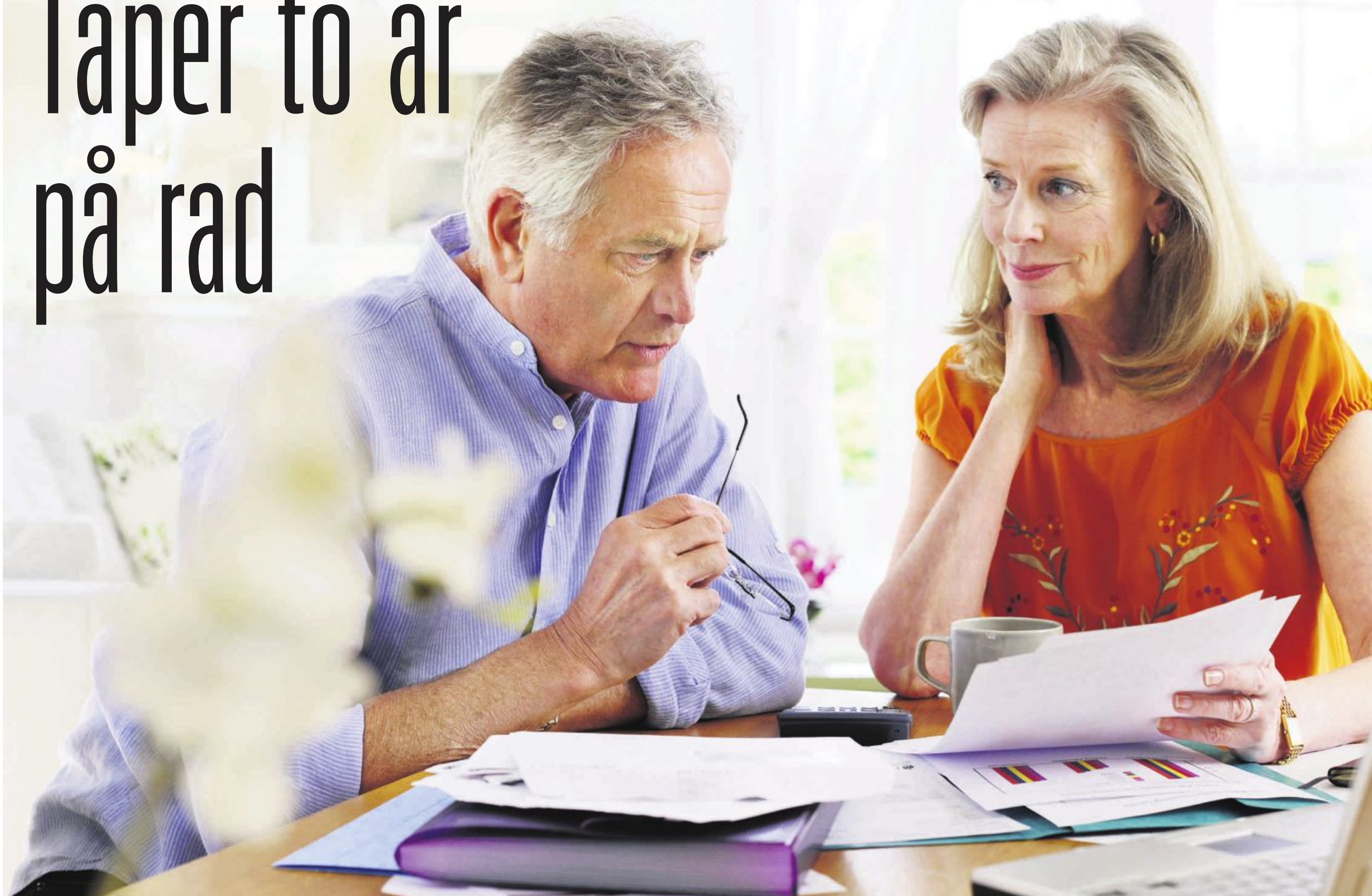
Hvis man skal sikre at pensjonistene ikke får negativ reallønsvekst, må noen betale for dette, sier Alexandra Plachte, uavhengig pensjonsrådgiver i Gabler, Steenberg & Plachte.

Dagens regulering om lønn deretter fratrukket 0,75 prosent gjelder ikke bare løpende alderspensjon fra Nav, men også AFP i både privat og offentlig sektor, samt alderspensjon fra offentlig tjenestepensjon, påpeker hun.

I og med at dette også gjelder AFP og offentlig tjenestepensjon, ville arbeidsgiver fått en ekstra kostnad. Endrer du reguleringen på folketrygden, medfører det også endret regulering på andre ytelser, sier Plachte.

Alderspensjonister:

Taper to år på rad

– MANGE FØLER SEG LURT

Pensjonistene er forbannet og føler seg lurt, sier leder Jan Davidsen i Pensjonistforbundet.

Da man innrettet systemet med indeksering av pensjoner, ble det basert på en høyere lønnsutvikling enn vi har i dag. Man beregnet gjennomsnittstall for de siste ti åra, men i dag har vi en helt annen

situasjon i arbeidsmarkedet. Sosialøkonomer tror de kan skrive ut en evighetsresept uten å ta høyde for at forutsetningene endrer seg. Men når faktorene endrer seg, blir også resultatet annerledes enn man hadde tenkt, sier han.

I år kan resultatet bli en reell kjøpekraftsnedgang på 0,55 prosent for alderspensjonister, påpeker Davidsen.

Teknisk beregningsutvalg har beregnet forventet prisstigning i

2016 til 2,5 prosent. Med SSBs forventede lønnsvekst på 2,6 prosent betyr det minus 0,55 prosent på løpende pensjon. I tillegg skal et positivt etterslep i 2015 på 0,1 prosent tas med i beregningen. Også minstepensjonistene vil få en kjøpekraftsnedgang på 0,29 prosent i dette scenarioet, sier han.

Pensjonistforbundet får mange tilbakemeldinger fra pensjonister som synes avkortingen av løpende

En pensjonist med 300 000 kroner i pensjon, fikk redusert sin realinntekt med 1200 kroner i 2015. I år blir tapet trolig enda større.

DET ER STOR FORSKJELL PÅ PENSJONISTER, MEN FELLES FOR ALLE ER AT DE FÅR DÅRLIGERE VILKÅR ENN DE BLE LOVET.

JAN DAVIDSEN, leder Pensjonistforbundet

pensjoner er urettferdig. Pensjonister bør ha samme utvikling i kjøpekraft som lønnstakere, mener de.

– Dette er tema på alle møter vi har i Pensjonistforbundet. Ingen er glade for innføringen av indeksering fordi den ikke gir samme forbedring i kjøpekraft som lønnstakere har. Mange pensjonister er forbannet og føler seg lurt. Det er stor forskjell på pensjonister, men felles for alle er at de får dårligere vilkår enn lovet, sier Davidsen.

Det er ulike måter å regulere løpende utbetalte alderspensjoner på, mener han.

Regjeringen har lovet å komme tilbake med en løsning, men vi venter fortsatt. Før vi kan bestemme hva som skal gjøres, må vi få politisk aksept for at det er vilje til å endre reglene. Pensjonistforbundet kan ikke akseptere at alderspensjonister – som eneste gruppe – får tapt kjøpekraft, sier han.

HASTER: Det haster med å få på plass en løsning for å sikre kjøpekraften for alderspensjonister, mener leder av Pensjonistforbundet, Jan Davidsen.

FOTO: NINA HANSEN

DÅRLIGE UTSIKTER:

Pensjonister får mindre å rutte med i år også. Det synes flere er urettferdig.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Utvikling i lønn og pensjon

	1970-79	80-89	90-99	00-09	03-10*	11-16
Lønnsvekst	10,7	8,5	4,5	4,7	4,4	3,5
Konsumprisvekst	8,4	8,3	2,4	2,1	2,0	1,8
Alderspensjonsvekst	9,1	7,8	3,7	4,5	4,3	2,8
Realvekst årslønn	2,3	0,2	2,0	2,6	2,4	1,7
Realvekst alderspensjon	0,7	-0,5	1,3	2,4	2,3	1,0

* Fra 2003-2010 var det lønnsregulering av alderspensjonene. Fra 2011 er det fast underregulering (0,75%). For 2003 ble grunnbeløpet underregulert, ulikt fra år til år. TBU's anslag for prisvekst i 2016, lønnsanslag for 2016 som året før. Lønn 2015: 2,8 (TBU/ Nasjonalregnskapet feb. 16). KPI 2016: 2,5 (TBU feb. 16). Kilde: Unio

FAKTA

ALDERSPENSJON

Mens pensjon under opptjening reguleres med lønnsveksten, skal pensjon under utbetaling reguleres med snittet av lønn og pris. Dette kalles indeksering og innebærer at pensjonen først skal justeres med lønnsveksten – deretter trekkes det fra en fast faktor på 0,75 prosent. Over tid er det forventet at dette skal gi en regulering som tilsvarer et gjennomsnitt av lønns- og prisstigningen.

Eksempel: Anta at alderspensjonen før reguleringstidspunktet er 250 000 kr og at lønnsveksten er 3 prosent. Etter reguleringen blir alderspensjonen 255 569 kr. Regn ut ved å:

- legge til lønnsvekst: 250 000 kr x 1,03 = 257 500 kr
- trekke fra 0,75 %: 257 500 kr x (1 - 0,0075) = 255 569 kr

Jo lenger du venter med å ta ut pensjon, desto mindre betydning får den reguleringen for din totale pensjonsutbetaling.

Personer med lav eller ingen pensjonsopptjening er sikret en alderspensjon tilsvarende minste pensjonsnivå. Satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon blir regulert med lønnsveksten justert for endring i forventet levealder, men aldri dårligere enn hovedregelen for regulering av alderspensjon under utbetaling. Dette betyr at minste pensjonsnivå og garantipensjonen stort sett blir regulert litt høyere, men aldri lavere enn øvrig alderspensjon.

KILDE: NAV

VIL HA GJENNOMGANG

Regjeringen sa etter fjorårets trygdeoppgjør at den ville gå gjennom prinsippene for regulering av pensjoner, og melde tilbake til Stortinget i god tid før årets trygdeoppgjør. Det vil regjeringen gjøre, skriver seniorrådgiver Morten Dagre i Arbeids- og sosialdepartementet i en e-post til Dagbladet.